

פענתון בכנסת

זכיר הכנסת לחץ על הכפתור הסמוי, המפעיל את הפעמון. באותו רגע ישבו כולם במיידים אה כתרסר ח"כים, שעקבו אחר הוויכוח על הצעת החוק.

הפעמון מצלצל במיונן ובמיסדרונות. הוא מודיע לחברי הכנסת שעומדת להי ערך הצבעה במליאה. הח"כים שהיו שקר עם בשיחות עם ידידים במיונן לגמו לגי מה חטופה אחרונה מסיפלי הקפה שלהם. נגסו נגיסה אחרונה מהעוגה, ומיהרו אל האולם. ח"כים אחרים, שישבו בפניות שר נות ושתיכנונו ביחד קנוגיות מיפלגתיות מסובכות, קמו ואצו גם הם אל המליאה. שורות הח"כים שהתקבצו מכל פינות המישכן הגיעו אל האולם ברגע שהחלו ההצבעות. היה צורך להצביע על כמה וכמה הסתייגויות להצעת החוק, על כל סעיף של הצעת החוק בנפרד (בקריאה השנייה) ועל הצעת החוק כולה (בקריאה השלישית, האחרונה).

מובן מאזינו שהח"כים הנכנסים לא ידעו כלל על מה מצביעים, אבל זה לא הטריד אותם.

הם הביטו בחברי מיפלגותיהם, ששהו בי אולם בעת הוויכוח, והצביעו כמוהם. אה דים עשו זאת ברגע שנכנסו מבעד לדלת, ותוך כדי פטיעה אל מושביהם. אחרים שאלו חוך כדי כך: "על מה מצביעים?" וכך ידעו, לפחות, את שמה של הצעת החוק. אחרים לא ידעו גם זאת. איש מהם לא ידע, ולא יכול היה לדעת, על מה היה נטוש הוויכוח, ועל אילו פרטים בהצעת החוק הם מצביעים.

אך באותם רגעים הפכה הצעת החוק לחוקה מדינה, החל על כל אדם בישראל.

חוק שנתקבל בשבוע שעבר בדרך זו משנה סידרי-בראשית בחוק הישראלי.

הוא הרס את אחד מעמודי התווך של החוק הקיים, שנבנה במשך מאות בשנים בכריסמיה.

אין צורך להיות מישפטן כדי להבין את הסוגיה:

בשנים האחרונות זוכו ואשמים רבים בישראל מפני שהעדים נגדם חזרו בהם מעדויותיהם, שנמסרו במישטרה. קל לנחש את הסיבה: כוחו של העולם התחתון לפי גוע בעדים גדול הרבה יותר מכוחה של המישטרה להגן עליהם. עדי-מדינה גיר צחו, אחרים התמוטטו תחת לחץ של ארי מים.

אין ספק כי מצב זה הוא בלתי נסבל. אין להתיר לקומץ של פושעים לסכל את חוק המדינה. השאלה היתה: איך לעשות זאת? התרופה שנמצאה היא שבימי-המישפט יהיה מוסמך לקבל כראייה עדות של עד, שנמסרה במישטרה, גם אם העד עצמו מכי חיש אותה בבית-המישפט, או שאינו מר פיע למישפט כלי. זהו תוכנה של הצעת החוק, שהובאה לכנסת.

אן התעוררה שאלה חדשה: האם אין התרופה גרועה מן המחלה, שאר תה היא באה לרפא? לפי הדימוי הידוע, האם אין שופכים את היגד יחד עם מיי האמבט המלוכלכים?

אחת מכויותיהם האיסודיות היא הזכות למישפט הוגן. לפי הפסיפה האנגלו-סכ סית המקובלת אצלנו — ברוך השם! — הזכות למישפט הוגן כוללת את זכותו של הנאשם במישפט פלילי לחקור את העדים המפלילים אותו חקירה שתייערעב, כדי לנסות ולהוכיח כי עדותם אינה אמת.

זכות זו נהרסת עתה. יכול אדם להיות מורשע, ולהישלח לכלא לכל ימי-חייו, מבלי לראות כלל את העד, ולא כל שכן לחקרו.

גם המחייבים תיקון זה וגם השוללים אותו יודעים כי זוהי מהפכה מישפטית.

בתיקון זה יוצא המישפט הישראלי לדרך חדשה. יש אומרים: הוא נסוג מרחק של מאות שנים אחורה.

יש בתיקון סכנה, שכל קורא-עיתור ניס יכול לעמוד עליה בנקל.

בשלושים השנים האחרונות הפכה מיש-טרט ישראל גוף אלים מאד. נדמה כי תהי ליד זה גבר מאו כבשנו את "השטחים המוחזקים". קל היה להפעיל שיטות של לחץ גופני ונפשי על עצורים מאותם השטחים, שהרי המטרה היתה להגן על ביטחון המדינה, על חיי נשים וילדים. הי חוקרים החרוצים לא התקשו לתרץ בעיני עצמם את שיטותיהם.

מאז פטשה האלימות החדרי-חקירות רבים ברחבי הארץ. חשודים יהודיים — גם לפי ההגדרה המחמירה ביותר של מר

אומנם, קודם לכן התגלגלה ההצעה בי משך חודשים רבים בוועדת החוקה-חוקי ומישפט. שם היו דיונים ענייניים רבים. אך הופעלו בה לחצים מצד משרד-המיש-פטים, על רקע המילחמה הנטושה בין השר, שמואל תמיר, ובין יו"ר הוועדה, דויד גלאס, המתעבים איש את רעהו. רבים מחברי-הוועדה אמרו לי, בשיחות פרטיות, שדעתם אינה נוחה מהצעת-החוק, אף שנאלצו להצביע בעדה.

ההכרעה הסופית היתה במליאה. ושם הכריעו הידדים המורמות של יושבי-המיונן.

מחרת היום נערכה הצבעה דומה מאד על חוק אחר, שגם הוא מקעקע כמה מאשיות-היסוד של חברתנו.

יו"ר הכנסת: לקטוע גם את הרגל השנייה

גם הפעם היתה הכנסת צריכה להכריע בין שתי רעות, והיו נימוקים מכאן ומכאן. **הנושא: הטלת החובה על רופאי אים ופסיכיאטרים לדווח לרשויות על חולים, אשר לדעתם אינם מסוי גלים לנהוג ברכב בכיטחה, מסוי כות גופנית או נפשיות.**

בהצעת-החוק המקורית של משרד-התח-בורה היה זה סעיף קיצוני מאד. התרעתי נגדו בקריאה הראשונה, וכמה ח"כים אהי רים הצטרפו לדעתי.

חובת-דיווח כזאת מערערת את אחד היסודות של חיינו: יחסיי האמון בין רופא ופאציינט.

מקובל שאסור על רופא של גוף ונפש לגלות לזולת פרטים רפואיים על החולים המבקשים את עזרתו. העניין חשוב במייר חד לגבי חולי-נפש. ידוע כי קשה מאד להביא חולי-נפש, ואף אנשים מופרע-י נפש שאינם בגדר חולים, לטיפול פסיכר-לוגי. יתר על כן, אין לטיפול זה סיכוי להצליח, אם אין המטפל נהנה משיתוף-הפעולה המלא של המטופל.

האם יגלה החולה את כל האמת לרופ-או, אם ידע כי הרופא יהיה חייב למסור את סודותיו לשלטונות, ושהדבר עלול להרוס את פרנסתו? האם הרופאים עצמם ימלאו אחרי הוראת החוק, אם ינגדו הדבר את מצפונם ושבועתם המיקצועית? בעיקבות מחאתנו, נדון הדבר בהרחבה בוועדת הכלכלה של הכנסת. הסעיף צומי עם בהרבה, הוא יחול עתה רק על נהי גים מיקצועיים של רכב ציבורי ומיסחר. הוועדה ניסתה להכריע בין צורכי הבטי-חות בכבישים ובין קדושת הסוד הרפואי. הצבעתי נגד הצעת-החוק בקריאה השלי-שית. אחרי שנימקתי את הסתייגויותי.

עצת-גדוליה-התורה — מתלוננים במיקרים רבים על הפעלת שיטות של עינויים בעת החקירה. במיקרים לא-מעטים נתקבלו תלונות אלה גם על-ידי השופטים. בפסקי דין כוטה אחד עמד השופט-העליון חיים כהן על שיטות המישטרה במילים שהור כירו מיסטר-יאמה.

החוק החדש מהווה, למעשה, תמריץ לחוקרים להשתמש בעי נויים, כדי להוציא מן החשודים הודאות ולהפכם לעדי-המדינה.

עד כה הם היו צריכים לחשוש שמא עדים כאלה יתכחשו לעדויותיהם מעל דוכן בית-המישפט. כשמורא המישטרה לא יהיה עוד עליהם. מעתה יהיו משוחררים מחשש זה. העד לא יוכל לחזור בו, וגם אין צורך להביאו אל הדוכן. אפשר להבריתו לחול, שם יצטרף לחבריו במאפיה המקומית. אחת ההסתייגויות ביקשה לקי כוע, לפחות, שלא יתקבלו כראייה עדויות שהושגו "בדרכים פסולות". גם הסתייגות זו נדחתה באותה הצבעה אוטומטית.

איני בא לפקפק בכוונות הטובות של בעלי הצעת-החוק. איני בא גם להכי חיש שהיו בניהם נימוקים טובים מאד. בוויכוח זה עמדה רעה מול רעה. מצפוני אומר לי להצביע נגד הצעת-החוק, אך איני כועס על ח"כים אחרים, שמצפונם אמר להם את ההיפך. אני בא רק לקבוע כי אנחנו שהצי בענו על פי מצפוננו כך או כך. היינו במיעוט. הצעת-החוק נתקבלה על-ידי רוב גדול של חברי-כנסת, שלא היה להם מושג על מה הם מצביעים.

אחרים הצביעו בעדו, לפי מיטב הכרתם. אך שוב לא הוכרעו הדברים בין בעלי שתי הדיעות. הם הוכרעו על-ידי עשרות ח"כים שנהרו אל האולם מן המיונן, שם היו עסוי קים, בין השאר, בהתחנפות לעי-תונאים, כדי שאלה יקדישו להם כמה שורות בעיתוני המחר.

אפשר להביא דוגמות רבות. אפילו מאותו שבוע בכנסת.

ביום שבו נתקבל החוק, השולל מן הנאשם את ההגנה העיקרית שלו, נדונה במליאת-הכנסת הצעת-חוק בעלת חשיבות רבה לחיי-המשק. ההצעה מבטלת חוק לחיסול "הציץ הדחוי". שנתקבלה בכנסת לפני 15 שנים. במשך כל 15 השנים האלה התעלם המשק מן החוק, והציץ הדחוי הוסיף למלא תפקיד מרכזי ביחסי-המיסחר. הצעת-החוק החדשה באה להחזיר את עשרת הציץ הדחוי ליושנה, ולהכשירו מבחינת החוק הפלילי האזרחי.

תמכתי במגמה זו, והצבעתי בעד הצעת-החוק. אך נדחתה. והוויכוח כי רק שדושה חברי-כנסת מצאו נדחוי דהשתתף בדיון על הצעה הנוגעת לכל אדם במדינה.

היו אלה, חוץ ממני, רק הח"כים משה עמאר (מפ"ם) וגידעון האזנר (ל"ע). אותם שלושת הנאמנים, והם לבדם, השתתפו גם בדיון על הצעת-חוק אחרת, שהוגשה באותו יום על-ידי שר-המיש-פטים, שהגדיר אותה כ"מהפכנית". היא באה להגדיל את כל הקנסות במדינה.

העניין הוא יוצאת-האינפלציה, שהפכה את סכומי-הקנסות, שנקבעו לפני שנים, למגוחכים. אך בעל-ההצעה לא הצמיד את הקנסות למדד-יוקר-המחיה. הוא מצא פאטנט אחר. מכיון שברוב סעיפי החר-קים נקבע כי העברין צפוי לעונש-מאסר ו/או לקנס, הצמידה ההצעה החדשה את גודל הקנס המירבי לאורך תקופת-המאסר המירבית הקבועה בכל סעיף. (בתקופת-הליכוד, הדבר היחירי שאינו פוחת הוא אורך היום. תחת להצמיד את הקנס לדור, לפני המטבעות או למדד, הוחלט להצמיד את הקנסות לשנות-המאסר.)

הצעת-החוק נתקבלה (בקריאה ראשונה) אחרי שלושה נאומים בלבד, על-ידי הר-כנסת בעזרת ח"כים שהוועקו מהמיונן. מבחינה זו דומה הכנסת דצה"ר: הצבא הסדיר הקטן נמצא בחזית המלחמה, ואילו כוחות-המילואים שוהים במיונן, כמיסדרונות ובחדי רים, עד לצויה-הגיוס.

אליראן אמר כי "המילחמה היא עניין הרבה יותר מדי רציני מכדי להשאירה בידי אנשי-הצבא". החקיקה היא עניין הרבה יותר מדי רציני להשי איר על כנס את הסדרים הנוכחיים בכנסת.

בזמן האחרון פטשה בארץ האופנה של הכפשת הכנסת — אופנה מסוכנת, העלולה לסלול את הדרך לפני הפאשיזם. את הר-כנסת יש לתקן, לא להשמץ.

הוצעו גם הצעות-סרק שונות ומשונות, כשכל מציע רוצה לקדם את עצמו ואת מיפלגתו. כך הציע יו"ר הכנסת, איש הלי כוד, פיתרון לכל חוליי הכנסת, שרבים מהם התפתחו דווקא בימי כהונתו. הפיי תרון: להעלות את אחוזי-החסימה, ולסלק מן הכנסת את הסיעות הקטנות.

לפי אותו ההגיון אפשר להציע דחולה, שהנמק אחז ברגלו האחת, לקטוע גם את הרגל השנייה.

אין זה מיקרה שמבין שלושת הנאומים בוויכוח שהזכרתי זה עתה, שניים היו שייכים לסיעות קטנות. כי הסיעות הי קטנות — משמאל, מימין ומהמרכז גם יחד — מספקות לכנסת את החסימה הי אינטלקטואלית. את החיות הפלמנטריות, את הנוכחות הגופנית ואת הצער-הפיתון האלטרנטיביות בכל השטחים. סלק אותן, הכנסת תשתווה לפרלמנט של פאפואה ידיתנו.

לכנסת יש תפקידים רבים. החקיקה היא החשובה שביניהם. כי היא משפיעה במי-שריו על חיינו של כל אדם בארץ. אני מציע לחשוב על רפורמה יסודית במילוי תפקיד זה.